

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Právní pojem „rodičovská zodpovědnost“, na nějž se v Irsku odkazuje jako na „poručenství“, se vztahuje na veškerá práva a povinnosti ve vztahu k dítěti, jež jsou stanoveny zákonem nebo soudem, nebo podle právně závazné dohody. Nositel rodičovské zodpovědnosti má kromě jiných práv a povinností týkajících se blaha dítěte právo péče o dítě a právo na styk s dítětem.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodičovskou zodpovědnost za dítě obvykle nesou společně sezdaní rodiče dítěte. Nežijí-li rodiče v manželském svazku, je nositelem rodičovské zodpovědnosti obvykle matka, na základě dohody mezi rodiči nebo rozhodnutím soudu však může být poručníkem dítěte ustanoven i biologický otec.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Ano. Úřad pro zdravotní péči (Health Service Executive) může prostřednictvím svého oddělení péče o dítě a rodinu TUSLA požádat okresní soud o rozhodnutí o svěření péče, která je nezbytná v případě dětí mladších osmnácti let. Ve výjimečných případech může soud ustanovit poručníka, který plní povinnosti v rámci rodičovské zodpovědnosti, není-li rodič ochoten či schopen tak činit. V případě úmrtí rodiče může být ustanoven poručník ze závěti, pokud byl zvolen v závěti nebo v dodatku k závěti, případně může být ustanoven soudem. Není-li takové volby, může Úřad pro zdravotní péči prostřednictvím svého oddělení péče o dítě a rodinu TUSLA požádat okresní soud o rozhodnutí o svěření péče, která je nezbytná v případě dětí mladších osmnácti let, pokud rodiče dítěte zemřeli nebo nejsou schopni o dítě pečovat.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Jestliže se rodiče dítěte rozvedou nebo „rozejdou“, lze o podmínkách péče o dítě a styku s dítětem rozhodnout dohodou rodičů. Nelze-li dohody dosáhnout, mohou rodiče podat návrh soudu a soudce vydá rozhodnutí o svěření dítěte do péče nebo o styku s dítětem. Jsou-li poručníky dítěte oba rodiče, není toto rozvedem či rozchodem rodičů dotčeno, ačkoliv poručenství otce, který nežije v manželském svazku, může soud (ve velmi výjimečných případech a pouze tehdy, vyžaduje-li to blaho dítěte) ukončit.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Rodiče, kteří uzavřou dohodu o otázce rodičovské zodpovědnosti, ji musí předložit k posouzení soudu a získat rozhodnutí, kterým se tato dohoda stanoví jako právně závazná. Soud se musí ujistit, že dohoda náležitě chrání práva dítěte, a může odmítnout vydat rozhodnutí, není-li přesvědčen o tom, že jeden či oba rodiče plní své povinnosti vůči dítěti. Touto dohodou nelze ukončit postavení žádného z rodičů jakožto poručníka.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Využít lze mimosoudní způsoby řešení sporů, jako je mediace nebo poradenství.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Soudce může rozhodnout o všech otázkách týkajících se blaha dítěte, včetně například otázek poručenství, péče o dítě a styku s dítětem. Viz rovněž otázky č. 4 a 5 – poručenství sezdaných rodičů nebo biologické matky nemůže soud ukončit, ačkoliv určité osobě může uložit podmínky týkající se výkonu její rodičovské zodpovědnosti.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Nikoli. Zatímco rodič, jemuž bylo dítě svěřeno do výlučné péče, může rozhodovat o každodenní péči o dítě a jeho kontrole, rodič, který nevykonává právo péče a který je poručníkem, má právo být konzultován ohledně veškerých záležitostí týkajících se blaha dítěte, například ohledně toho, kde by se mělo dítě vzdělávat a kde by mělo žít.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Dítě je do společné péče rodičů svěřeno v případě, neexistuje-li mezi stranami hluboký rozkol a jsou-li schopny společně rozhodovat o otázkách důležitých pro blaho dítěte a o každodenní péči o dítě. To neznamená, že každý rodič má právo strávit s dítětem stejný čas; spíše to zajišťuje, aby měli oba rodiče vůči dítěti odpovídající povinnosti a závazky.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Strany, které chtějí podat žalobu o přiznání rodičovské zodpovědnosti, podávají tuto žalobu obvykle okresnímu soudu; v případě určitých souvisejících návrhů v řízení ve věcech manželských však může být nutné podat návrh obvodnímu soudu nebo Vrchnímu soudu. Vrchní soud má výlučnou příslušnost ve věcech týkajících se únosu dítěte.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Ano. Soudu lze podat návrh *ex parte*, to znamená bez vyrozumění druhé strany, pokud by v případě, že by navrhovatel vyrozuměl odpůrce obvyklým způsobem, bylo dítě ohroženo.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Ano. Právní pomoc je získána prostřednictvím systému právní pomoci v občanských věcech. Pomoc v rámci tohoto systému je poskytována v závislosti na majetkových poměrech.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano. Proti rozhodnutí soudu prvního stupně, tj. soudu, u něhož bylo řízení zahájeno, se lze odvolat; obvykle však není možné podat opravný prostředek proti rozhodnutí odvolacího soudu.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Osoby, které chtějí požádat o výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, by měly prostudovat předpisy příslušných soudů nebo instituce. S výjimkou návrhů *ex parte* je nutné informovat odpůrce o úmyslu zahájit postup za účelem výkonu rozhodnutí.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Viz odpověď na otázku č. 14.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Vrchní soud, který má úplnou a původní příslušnost.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Zákon o ochraně dětí (Haagská úmluva) z roku 2000 (Protection of Children (Hague Convention) Act 2000) přiznává právní závaznost Haagské úmluvě o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí z roku 1996, která platí v této oblasti; použitelné je rovněž nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (Brusel IIa).

Poslední aktualizace: 03/07/2019

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.